Europeiska unionens officiella tidning

SV
C-serien

C/2024/2807

23.4.2024

RÅDETS REKOMMENDATION (EU)

av den 12 april 2024

om den ekonomiska politiken i euroområdet

(C/2024/2807)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 136 jämförd med artikel 121.2,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ([1]), särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser ([2]), särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

(1) Euroområdets ekonomi har varit motståndskraftig mot de senaste årens stora ekonomiska chocker, vilket även har varit en återspegling av kraftiga, samordnade och snabba politiska åtgärder, men har på senare tid tappat fart. Efter en betydande återhämtning 2021 och 2022 förväntas tillväxten i euroområdet under 2023 mattas av till 0,6 %. Trots sjunkande energipriser har höga konsumentpriser på de flesta varor och tjänster, även om de håller på att dämpas, slagit hårt mot ekonomin, som inte får mycket draghjälp från den externa efterfrågan. Effekterna av åtstramningen av penningpolitiken fortplantar sig samtidigt i ekonomin. Till det positiva hör att arbetsmarknaden är fortsatt stark med en rekordlåg arbetslöshet, även om läget skiljer sig åt mellan medlemsstaterna och deras regioner, ett rekordhögt arbetskraftsdeltagande och en rekordhög sysselsättningsgrad, trots att det börjar synas tecken på en nedkylning. Under 2024 förväntas tillväxten långsamt stiga igen med 1,2 % till följd av fortsatt stigande sysselsättningsgrad och ökande reallöner, samtidigt som inflationstakten kommer att fortsätta att sjunka. Utsikterna omges fortfarande av betydande osäkerhet och risker, främst rörande utvecklingen av Rysslands pågående anfallskrig mot Ukraina och situationen i Mellanöstern efter Hamas brutala och urskillningslösa terroristattacker mot Israel, vilka kan skapa nya störningar i energiförsörjningen med en betydande påverkan på energipriserna, samt riskerna kopplade till en strukturell avmattning i Kina. Vidare kan de fördröjda effekterna av den politik som bedrivs för att bekämpa inflationen och dess eventuella effekter på den ekonomiska aktiviteten vara en ytterligare risk som omger utsikterna. Utsikterna tyngs även ned av strukturella förändringar som i synnerhet beror på klimatförändringarnas alltmer kännbara konsekvenser, vilka märktes i form av extrema väderförhållanden och bränder och översvämningar av en exceptionell omfattning.

(2) Efter att ha legat som högst i oktober 2022 har den samlade inflationstakten i euroområdet avtagit. Den främsta anledningen är sjunkande energipriser men även en gradvis och brett baserad nedgång i övriga komponenter. Livsmedel- och tjänsteinflationen är dock fortfarande hög, vilket i synnerhet påverkar de mest sårbara, och inflationstrycket är fortsatt betydande i flera medlemsstater. Inflationen beräknas sjunka till 3,2 % under 2024 och därmed fortsätta att ligga över Europeiska centralbankens (ECB) mål på 2 %, medan den beräknas sjunka till 2,2 % under 2025. Att inflationstakten sjunker främjas av ECB:s snabbaste och största räntehöjning sedan Ekonomiska och monetära unionens (EMU) tillkomst. Räntorna på statsobligationer har stigit i euroområdet, men spreadarna är fortfarande relativt oförändrade. ECB har upprepade gånger gjort klart att banken så länge det krävs kommer att hålla kvar räntorna på hög nivå tills inflationen har återförts till målet och att den framtida inriktningen för penningpolitiken kommer att sättas utifrån ett databeroende tillvägagångssätt.

([1]) EGT L 209, 2.8.1997, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj.
([2]) EUT L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.

(3) Energiprischocken har haft en negativ inverkan på kostnadskonkurrenskraften i euroområdet, i synnerhet för mer energiintensiva medlemsstater och industrier. Hittills har de negativa effekterna av högre kostnader mildrats av växelkursrörelser och tillfälliga åtgärder som vidtagits av regeringar för att stödja företag och sårbara hushåll. De höga energikostnaderna har i kombination med skillnaderna mellan medlemsstaternas ekonomier vad gäller energiintensiteten och ursprunget för medlemsstaternas energiförsörjning såväl som skillnaderna i marknadsstrukturer och politiska åtgärder dock bidragit till att inflationen varierar avsevärt inom euroområdet. Trots att energipriserna sjönk under 2023 har dessa variationer i inflationen hittills bara delvis minskat. Tillsammans med skillnaderna i löneökningstakt under de senaste två åren kan prisskillnader, om de kvarstår, leda till konkurrenskraftsgap mellan euroområdets medlemsstater och bidra till makroekonomiska obalanser som kan undergräva euroområdets korrekta funktion. Därför är det viktigt att åtgärda alla makroekonomiska obalanser. På medellång sikt är euroområdets och medlemsstaternas förmåga att stärka produktiviteten delvis beroende av deras kapacitet att hålla uppe innovationsverksamhet och investeringar. I detta sammanhang kan euroområdets ekonomi missgynnas av energipriser och energikostnader som är permanent högre än i våra handelspartner, en varaktig skillnad i produktivitetstillväxt i förhållande till jämförbara länder och ökade risker för geoekonomisk fragmentering.

(4) Det nuvarande makroekonomiska klimatet, som präglas av fortsatt osäkerhet, hög inflation och försämrad konkurrenskraft i euroområdet, kräver en ambitiös politisk agenda. På kort sikt är en gemensam prioritet fortfarande att säkerställa att inflationen återgår till ECB:s mål på 2 %. Fortsatta skillnader mellan medlemsstaternas inflationsnivåer kan dessutom leda till skillnader i konkurrenskraft. Finanspolitiken bör inte bidra till inflationstrycket. Realinkomsterna minskade under 2022, vilket krävde en löneutveckling som mildrade förlusten av köpkraft, i synnerhet för låginkomsttagare. Följdeffekterna på inflation och konkurrenskraft bör samtidigt noga övervakas av offentliga myndigheter och beaktas i lönebildningen. Det är dessutom fortfarande mycket viktigt att begränsa riskerna för den makroekonomiska stabiliteten och de makroekonomiska effekterna av de stramare finansiella villkoren. Framöver måste euroområdet fortsätta att främja en hållbar tillväxt för alla och värna sin globala konkurrenskraft, men även undvika skillnader inom euroområdet. Reformer och investeringar – bland annat reformer och investeringar för att främja den gröna och den digitala omställningen och stärka euroområdets motståndskraft – är i detta sammanhang av avgörande betydelse. För att stödja politikutformningen och säkra ett brett ägarskap som främjar dess genomförande är det viktigt att arbetsmarknadens parter faktiskt görs delaktiga i ett tidigt skede och att en stark social dialog förs.

(5) Efter att ha varit starkt expansiv under krisen 2020–2022, vilket bidrog till hanteringen av externa chocker och skyddet av sårbara hushåll och livskraftiga företag, förväntas den allmänna finanspolitiska inriktningen i euroområdet bli restriktiv under 2023 och 2024, vilket ligger i linje med behovet av att minska offentliga underskott och skuldnivåer samt behovet av att undvika att underblåsa inflationen, samtidigt som det med tanke på den betydande osäkerheten måste finnas utrymme för flexibilitet. Mellan 2020 och 2022 stödde den expansiva finanspolitiska inriktningen i euroområdet – som motsvarade omkring 4 % av bruttonationalprodukten (BNP) – ekonomin i samband med covid-19-krisen och energiprisuppgången till följd av Rysslands fullskaliga militära invasion av Ukraina. 2023 och 2024 förväntas den aggregerade finanspolitiska inriktningen bli måttligt kontraktiv – på 0,5 % av BNP båda åren – främst på grund av utfasningen av nästan alla krisåtgärder på energiområdet. Den allmänna kontraktiva finanspolitiska inriktning som förväntas 2023 och 2024 kommer att bidra till att så småningom återställa de finansiella buffertarna och därmed stärka de offentliga finansernas hållbarhet. Därför är det viktigt att säkerställa efterlevnad av de gränser för nettoutgiftsökningar som Europeiska unionens råd (rådet) rekommenderat. Förutom vikten av en försiktig finanspolitik måste nivån på offentliga investeringar hållas uppe, och vid behov ökas så mycket som möjligt, och privata investeringar måste främjas ytterligare för att främja konkurrenskraft, en hållbar långsiktig tillväxt för alla samt en rättvis grön och digital omställning. Under 2023 och 2024 förväntas de offentliga investeringarna öka ytterligare i de flesta medlemsstater, med fortsatt stöd från faciliteten för återhämtning och resiliens som inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 ([3]) och andra unionsmedel. De offentliga finanserna pressas även av höga kostnader på områden såsom åldrande och försvar samt en mindre gynnsam räntetillväxtskillnad. I samband med deras landsspecifika rekommendationer uppmanades flera medlemsstater i euroområdet att vidta åtgärder för att förbättra hållbarheten i sina pensionssystem och hälso- och sjukvårdsystem och att införa skattereformer. En regelbunden utgiftsöversyn i samband med de årliga och fleråriga budgetprocesserna skulle bidra till att förbättra de offentliga utgifternas effektivitet och kvalitet. När det gäller utgiftsöversyner måste det finnas klart fastställda ramar, mandat och metoder, och resultaten bör förmedlas på

([3]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

ett tydligt sätt till allmänheten. Åtgärder mot aggressiv skatteplanering, skatteundandragande och skatteflykt kan också göra skattesystemen effektivare och rättvisare, samtidigt som de stöder återhämtning och ger ökade inkomster.

(6) Den aggregerade skuldkvoten i euroområdet förväntas minska med sammanlagt 2,8 procentenheter under perioden 2023–2024 och i slutet av 2024 ligga på 89,7 % av BNP. Nedgången beror främst på den nominella BNP-tillväxten, som stiger snabbare än den genomsnittliga räntan på utestående skulder. I flera medlemsstater är skuldsättningen dock fortsatt hög och de generellt högre räntorna kommer efterhand att leda till högre skuldkostnader, vilket kommer att påverka skulddynamiken negativt, allt annat lika. I december 2023 nådde rådet en överenskommelse om paketet för översyn av den ekonomiska styrningen, vilket består av Europaparlamentets och rådets förordning om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97, rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1467/97 om påskyndande och klargörande av genomförandet av förfarandet vid alltför stora underskott samt rådets direktiv om ändring av direktiv 2011/85/EU om krav på medlemsstaternas budgetramverk. Reformen av ramverket för ekonomisk styrning syftar till att främja realistiska, varaktiga och gradvisa finanspolitiska anpassningar i enlighet med landsspecifika medelfristiga planer och att främja hållbar tillväxt genom att uppmuntra relevanta reformer och investeringar. Det reviderade ramverket för ekonomisk styrning kommer att skapa mer tydlighet och förutsägbarhet för finanspolitiken framöver och samtidigt främja en hållbar skuldsättning och ekonomisk tillväxt.

(7) Nettokostnaderna för de krisstödsåtgärder som vidtagits för att mildra de ekonomiska och sociala effekterna av energiprisuppgången förblev höga under 2023, trots att de sjönk något i samband med att energipriserna föll från rekordnivån 2022. Kommissionen beräknar att nettobudgetkostnaden för sådana krisstödsåtgärder uppgår till 1,0 % av euroområdets BNP år 2023, vilket är en minskning från 1,3 % 2022. Även om inriktningen har förbättrats har nästan hälften av budgetkostnaderna för prisåtgärder under 2023 gått till åtgärder som inte är inriktade på sårbara hushåll och företag. I dagsläget förväntas merparten av åtgärderna fasas ut under 2024 i takt med den förväntade stabiliseringen av energipriserna. Om dessa uppskattningar blir verklighet kommer den resterande budgetkostnaden att ligga på omkring 0,2 % av BNP 2024 för euroområdet som helhet. Om nya energiprishöjningar skulle kräva nya eller fortsatta stödåtgärder bör dessa stödåtgärder emellertid vara inriktade på att skydda sårbara hushåll och företag, rymmas inom budgeten och inte påverka incitamenten till energibesparingar. Mer allmänt, och vid sidan om krisåtgärder på energiområdet, kan en ökad användning av miljöskatter i enlighet med principen om att förorenaren betalar i kombination med utfasningen av subventioner för fossila bränslen som inte tar itu med energifattigdom eller en rättvis omställning, och andra miljöskadliga subventioner bidra till att öka det offentligfinansiella utrymmet för euroområdets medlemsstater.

(8) Att upprätthålla en tillräckligt hög nivå på kvalitativa offentliga investeringar kan bidra till att mobilisera privata investeringar, stimulera den potentiella tillväxten och konkurrenskraften och underlätta den gröna och den digitala omställningen samt stärka social och ekonomisk resiliens. Ett slutförande av reformer och investeringar som får stöd från faciliteten för återhämtning och resiliens och de sammanhållningspolitiska fonderna är i detta sammanhang en prioritering. Genomförandet av de nationella återhämtnings- och resiliensplanerna är på god väg, men framstegen varierar mellan medlemsstaterna och takten i genomförandet måste i vissa fall öka för att hämta in sammanlagda förseningar. I mitten av november hade kommissionen fått 34 ansökningar om utbetalningar från 19 medlemsstater i euroområdet och betalat ut totalt 162,1 miljarder euro i bidrag och lån. Av detta belopp betalades 51,6 miljarder euro ut i förfinansiering, medan 110,5 miljarder euro betalades ut sedan delmål och mål hade uppnåtts. Takten i utbetalningarna har under 2023 varit något lägre än väntat, vilket delvis beror på att medlemsstaterna fokuserar på att revidera sina nationella återhämtnings- och resiliensplaner på grund av ändringar av bidragstilldelningen, nya låneansökningar och införandet av REPowerEU-kapitel. Sammanhållningspolitiken under Europeiska regionala utvecklingsfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska socialfonden och sysselsättningsinitiativet för unga har sedan början av covid-19-krisen betalat ut nästan 120 miljarder euro till medlemsstaterna i euroområdet. I samband med halvtidsöversynen av sammanhållningspolitiken kommer medlemsstaterna att ha möjlighet att se över de sammanhållningspolitiska programmen och anslå medel för att hantera akuta behov och framväxande utmaningar. Den europeiska planeringsterminscykeln under 2024 kommer att utmynna i riktlinjer för halvtidsöversynen och göra det lättare att mot bakgrund av de socioekonomiska förhållandena och utmaningarna i medlemsstaterna och deras regioner rikta finansieringen, men även fortsätta att främja komplementaritet med faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsmedel.

(9) Att främja privata investeringar, innovation och kompetensutveckling är avgörande för att öka produktiviteten och stärka euroområdets konkurrenskraft samt i synnerhet stödja den gröna och den digitala omställningen. Ett undanröjande av hinder för investeringar genom bland annat reformer som effektiviserar och digitaliserar planering, tillståndsgivning och andra administrativa förfaranden skulle uppmuntra privata investeringar. Industripolitiken och politiken på utbudssidan kan också bidra genom att stödja investeringar, skydda konkurrenskraften och undvika de risker som är en följd av ett alltför stort beroende av ett fåtal tredjeländer när det gäller viktig teknik, råvaror och industriella insatsvaror. Som en del av industriplanen i den gröna given för nettonollåldern har kommissionen lagt fram flera initiativ som ska stärka strategiska sektorer, bland annat förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknikprodukter (rättsakt om nettonollindustrin), förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en ram för säkerställande av trygg och hållbar försörjning av kritiska råmaterial och om ändring av förordningarna (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, 2018/1724 och (EU) 2019/1020, och förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av den europeiska plattformen för strategisk teknik (STEP) och om ändring av direktiv 2003/87/EG och förordningarna (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) nr 1303/2013, (EU) nr 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 och (EU) 2021/241 (STEP-förslaget). Innovationsfonden och moderniseringsfonden ger också ekonomiskt stöd till den nödvändiga omställningen inom den privata sektorn. Genom antagandet av den tillfälliga kris- och omställningsramen för statliga stödåtgärder till stöd för ekonomin till följd av Rysslands angrepp mot Ukraina har kommissionen dessutom gjort det möjligt för medlemsstaterna att dra nytta av flexibiliteten i statsstödsreglerna för att stödja åtgärder inom sektorer som är centrala för omställningen till en klimatneutral ekonomi. Medlemsstaterna i euroområdet har vidtagit åtgärder för att stödja de sektorer som drabbas hårdast av energikrisen och stödja den gröna omställningen, men eftersom sådana åtgärder i regel beslutas på nationell nivå finns det en risk för snedvridning av konkurrensen på den inre marknaden. STEP-förslaget syftar till att hantera det ökade behovet av offentliga investeringar i sådan strategisk teknik inom unionen, få den privata sektorn att göra betydligt större investeringar och bidra till att skydda sammanhållningen och den inre marknaden. Starka kapitalmarknader är avgörande för att euroområdets ekonomi ska bli inkluderande, konkurrenskraftig och motståndskraftig. En djupare kapitalmarknadsunion skulle göra det lättare att mobilisera den privata finansiering som krävs för den gröna och den digitala omställningen, minska fragmenteringen och förbättra möjligheterna att skaffa finansiering. Europeiska rådet uppmanade i februari 2023 rådet och Europaparlamentet att skynda på genomförandet av handlingsplanen för kapitalmarknadsunionen genom att tidigarelägga och slutföra arbetet med lagstiftningsförslagen på detta område. I maj 2023 satte Eurogruppen upp målet att nå en överenskommelse senast i mars 2024 om vilka områden kommissionen bör beakta i syfte att fördjupa kapitalmarknadsunionen. Som ett led i arbetet med EMU lade kommissionen under 2023 fram ett förslagspaket om en rättslig ram för en digital euro, vilket består av förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om eurosedlars och euromynts ställning som lagliga betalningsmedel, förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om tillhandahållande av tjänster i digital euro av betaltjänstleverantörer registrerade i medlemsstater som inte har euron som valuta och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1230 samt förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av den digitala euron. En digital euro, som skulle komplettera kontanter i euro, skulle underlätta digitaliseringen av ekonomin och innovationer inom massbetalningar, men även minska fragmenteringen vad gäller betalningar inom unionen. Om den digitala euron skulle börja ges ut skulle det skapa en ny möjlighet att använda riskfria centralbankspengar i europeiska betaltjänster. Den skulle även underlätta gränsöverskridande betalningar och bidra till att stärka såväl eurons internationella roll som unionens öppna strategiska oberoende.

(10) Trots att tillväxten har mattats av är arbetsmarknaden fortsatt motståndskraftig. Sysselsättningen fortsatte att i likhet med antalet arbetade timmar öka under 2023 i ett läge där det råder brist på arbetskraft och kompetens och där en ökad tendens att hamstra arbetskraft är att märka bland företagen. Även om den överlag positiva arbetsmarknadsutvecklingen har varit brett baserad över medlemsstaterna är vissa grupper fortfarande underrepresenterade på arbetsmarknaden, bland annat kvinnor, unga, lågutbildade samt personer med funktionsnedsättning. Aktiva arbetsmarknadsåtgärder spelar, tillsammans med tillgång till såväl förskoleverksamhet och barnomsorg som långtidsvård av god kvalitet och till rimlig kostnad, en avgörande roll för att uppmuntra arbetskraftsdeltagande och underlätta kompetensförsörjning och kompetensutveckling, inbegripet för den gröna och den digitala omställningen, vilket på lång sikt har en positiv inverkan på den potentiella produktionstillväxten och konkurrenskraften. Främjande av bättre arbetsvillkor och komplettering av tillvaratagandet av kompetensen inom unionen, en reglerad laglig migration från tredjeländer samt säkerställande av respekt för och genomdrivande av arbetstagarrättigheter och sociala rättigheter kan bidra till att lösa bristen på kompetens och arbetskraft. Medlemsstaterna i euroområdet utfärdade ett första arbetstillstånd till 664 000 tredjelandsmedborgare i samband med anställningar under 2022, en siffra som under de föregående tio åren nästan har tredubblats.

(11) De nominella lönerna steg under 2022 (+ 4,8 %) och under de första månaderna 2023 i ett läge med hög inflation och strama arbetsmarknader. Även om detta delvis har mildrat köpkraftsförlusterna har de nominella löneökningarna samtidigt inte hållit jämna steg med inflationen (- 3,7 % för reallönerna 2022). Den nominella löneutvecklingen kommer sannolikt att vara stark under 2023 och 2024, medan reallönerna förväntas öka måttligt, vilket kommer att stärka den inhemska efterfrågan. Den förväntade löneökningstakten kan samtidigt påverka priserna på varor som har en stark inhemsk arbetskraftskomponent, till exempel tjänster, även om dessa effekter på priserna kan dämpas om tidigare ökningar av vinsterna per enhet går tillbaka. Högre löner kan om de inte åtföljs av produktivitetsvinster även påverka konkurrenskraften, och permanenta skillnader inom euroområdet är en av de faktorer som kan leda till makroekonomiska obalanser. Därför bör löneavtalen i enlighet med nationell praxis och med respekt för arbetsmarknadsparternas roll inte bara ta hänsyn till sektoriell och nationell dynamik utan i lämplig utsträckning även till utvecklingen i euroområdet.

(12) Den ökning av levnadsomkostnaderna som främst beror på energikrisen och den därmed sammanhängande försämringen av bytesförhållandet gentemot utlandet (terms of trade) har haft en negativ inverkan på realinkomster och fått betydande sociala konsekvenser. Under 2022 steg priserna med 17,5 % på boende, vatten, el, gas och andra bränslen, med 10,5 % på livsmedel och alkoholfria drycker, samt med 11,2 % på transporter. Förändringarna av levnadsomkostnader drabbade särskilt låginkomsthushållen. Trots den nominella löneutvecklingen och olika stödmekanismer ökade den materiella och sociala fattigdomen samt även energifattigdomen i mer än hälften av medlemsstaterna i euroområdet. I flera medlemsstater har de ökade levnadsomkostnaderna i oproportionerligt hög grad drabbat äldre och människor på landsbygden.

(13) Euroområdets banksektor har trots perioder av ökad marknadsoro visat sig vara motståndskraftig. Den är i dagsläget välkapitaliserad och lönsam, vilket bekräftas av de unions-omfattande stresstester som Europeiska bankmyndigheten, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 ([4]), genomförde 2023. Samtidigt som penningpolitiken har stramats åt och utlåningskraven skärpts har kreditgivningen till den privata sektorn bromsat markant. Framöver finns en risk för sämre tillgångskvalitet om de makroekonomiska utsikterna försämras kraftigt i kombination med ett fortsatt högt ränteläge under en längre tid. Finansförmedlare utanför banksektorn kan samtidigt ställas inför sårbarheter. I ett läge med stramare finansiella villkor kommer det att vara viktigt att övervaka risker i tid, ha proaktiva kontakter med låntagare och aktivt förvalta nödlidande lån om den finansiella sektorn ska kunna behålla förmågan att finansiera ekonomin. Det kan även uppstå andra risker för finansmarknaderna. Framför allt kan högre riskpremier och ett stramare likviditetsläge leda till en starkare och potentiellt oordnad korrigering i tillgångspriserna. Den pågående korrigeringen på marknaderna för bostads- och affärsfastigheter måste också övervakas noga. Stigande räntor och försämrad förmåga att klara skuldkostnader kan leda till betydande korrigeringar i fastighetspriserna och utlösa finansiell instabilitet.

(14) I uttalandet från eurotoppmötet i mars 2023 upprepade euroområdets ledare sina åtaganden om att fullborda bankunionen i linje med Eurogruppens uttalande av den 16 juni 2022. Mot denna bakgrund lade kommissionen i april 2023 fram ett förslag om en reform av ramen för bankkrishantering och insättningsgarantisystemet. Syftet med det förslaget är att skapa en lämplig ram för fallerande banker oavsett storlek och affärsmodell, inbegripet mindre aktörer, och på så sätt bevara den finansiella stabiliteten, minimera användningen av offentliga medel och stärka insättarnas förtroende. Eurogruppen åtog sig att därefter se över bankunionen och i samförstånd fastställa möjliga ytterligare åtgärder när det gäller övriga kvarstående delar för att stärka och fullborda bankunionen. Ratificeringen av det reviderade fördraget om inrättande av Europeiska stabilitetsmekanismen, som möjliggör införandet av en gemensam säkerhetsmekanism för den gemensamma resolutionsfond som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 806/2014 ([5]), skulle dessutom stärka euroområdets motståndskraft ytterligare.

([4]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska bankmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/78/EG (EUT L 331, 15.12.2010, s. 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2010/1093/oj).

([5]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 806/2014 av den 15 juli 2014 om fastställande av enhetliga regler och ett enhetligt förfarande för resolution av kreditinstitut och vissa värdepappersföretag inom ramen för en gemensam resolutionsmekanism och en gemensam resolutionsfond och om ändring av förordning (EU) nr 1093/2010 (EUT L 225, 30.7.2014, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/806/oj).

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS medlemsstaterna i euroområdet att var för sig, bland annat genom att genomföra sina nationella återhämtnings- och resiliensplaner, och gemensamt inom Eurogruppen, vidta följande åtgärder under 2024–2025:

1. Anta en samordnad och försiktig finanspolitik för att hålla skuldsättningen på sunda nivåer eller föra in skuldkvoterna på en realistisk nedåtriktad bana. Uppnå en sammantaget restriktiv finanspolitisk inriktning i euroområdet i linje med rådets landsspecifika rekommendationer, samtidigt som det med tanke på den rådande osäkerheten bör finnas utrymme för flexibilitet, och därmed stärka de offentliga finansernas hållbarhet och undvika att underblåsa inflationen. Avveckla energirelaterade krisstödåtgärder så snart som möjligt under 2024 och använda besparingarna till att minska underskotten. Utforma finanspolitiska strategier för att uppnå en sund offentligfinansiell ställning på medellång sikt och vid behov stärka skuldhållbarheten genom en beslutsam, differentierad, gradvis och realistisk konsolidering i kombination med kvalitativa offentliga investeringar och reformer, särskilt för att skapa högre hållbar tillväxt och stärka euroområdets motståndskraft mot framtida utmaningar. Vid behov inkludera åtgärder i dessa strategier som ytterligare ökar de offentliga utgifternas effektivitet och kvalitet och förbättrar pensionssystemens, hälso och sjukvårds- och långtidsvårdssystemens hållbarhet och tillräcklighet.

2. Upprätthålla en hög nivå av offentliga investeringar för att främja den gröna och den digitala omställningen, stärka produktiviteten och konkurrenskraften samt främja den ekonomiska och sociala motståndskraften. Säkerställa ett fortsatt, snabbt och effektivt genomförande av de nationella återhämtnings- och resiliensplanerna, inbegripet REPowerEU-kapitlen i dessa planer. Dra full nytta av de sammanhållningspolitiska programmen och säkerställa att halvtidsöversynen av de sammanhållningspolitiska programmen bland annat tar hänsyn till de nya utmaningar och rekommendationer som identifieras under den europeiska planeringsterminen och framstegen i genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, utan att minska den övergripande ambitionsnivån i dessa program.

3. I enlighet med nationell praxis och med respekt för arbetsmarknadsparternas roll, främja en löneutveckling som mildrar köpkraftsförluster, särskilt för låginkomsttagare, och samtidigt ta vederbörlig hänsyn till risken för inflation och risken vad avser utvecklingen av konkurrenskraften, och undvika att det uppstår permanenta skillnader inom euroområdet. Främja kompetenshöjning och omskolning, även inom ramen för den gröna och den digitala omställningen. Genomföra en aktiv arbetsmarknadspolitik för att hantera bristen på arbetskraft och kompetens och öka produktiviteten och tillväxten. Främja bättre arbetsvillkor för att locka till sig och behålla arbetstagare i syfte att hantera bristen på arbetskraft. Vidta åtgärder för att underlätta en reglerad laglig migration av arbetstagare från tredjeländer inom yrken där det råder brist på arbetskraft som ett komplement till åtgärder för att ta tillvara kompetensen inom unionen. Skydda och stärka sociala trygghetssystem och system för social inkludering som är tillräckliga och hållbara. Säkerställa att arbetsmarknadsparterna faktiskt är delaktiga i utformningen av politiken och stärka den sociala dialogen.

4. Undanröja investeringshinder för att minska den nuvarande bristen på investeringar i den gröna och den digitala omställningen. Förbättra möjligheterna att skaffa finansiering, särskilt för innovativa företag och små och medelstora företag, genom att gå vidare med fördjupningen och stärkandet av kapitalmarknadsunionen. Säkerställa att det offentliga stödet till relevanta strategiska sektorer är riktat, så att det utan att snedvrida konkurrensen på den inre marknaden stärker euroområdets konkurrenskraft och unionens öppna strategiska oberoende. Fortsätta att stärka eurons internationella roll och göra ytterligare framsteg i arbetet med den digitala euron.

5. Bevara makrofinansiell stabilitet, upprätthålla kreditkanalerna till ekonomin och undvika risken för finansiell fragmentering. Övervaka risker som beror på de stramare finansiella villkoren, i synnerhet risker rörande tillgångskvalitet och potentiella korrigeringar i tillgångspriser, bland annat på fastighetsmarknaderna. Övervaka utvecklingen inom banksektorn och utvecklingen för finansförmedling utanför banksektorn för att förhindra en uppbyggnad av systemrisker och negativa följdeffekter på ekonomin. Fullborda bankunionen genom att fortsätta arbetet med samtliga kvarstående delar.

6. Ytterligare åtgärder för att fördjupa Ekonomiska och monetära unionen (EMU) bör ta hänsyn till de lärdomar som har dragits av hur unionens övergripande ekonomiskpolitiska åtgärder under covid-19-krisen var utformade och genomfördes. Framstegen med att fördjupa EMU bör fortsätta med full respekt för unionens inre marknad och på ett öppet och transparent sätt gentemot de medlemsstater som står utanför euroområdet.

Utfärdat i Luxemburg den 12 april 2024.

På rådets vägnar

V. VAN PETEGHEM

Ordförande